

SAMMENDRAG AV MORGENDAGENS HÆR

| Hærens utviklingskonsept |

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.

“

Vi er alle soldater, og det er vi som er Hæren.

Verdiene våre ligger fast og basert på dette fundamentet må vi i Hæren evne å utvikle oss.

Dette konseptet gir oss et oppdatert siktepunkt for en helhetlig og målrettet utvikling av Hæren. Kort fortalt skal det bidra til å realisere en hær med betydelig økt tapspåføringsevne og utholdenhet.

«Konsept for utvikling av Hæren Morgendagens hær» fra 2021 er revidert på bakgrunn av store endringer i vår strategiske kontekst og i krigens karakter. Trusselbildet er endret og forverret. Samtidig er Norges militære geografi, rolle og handlingsrom utvidet. Dette krever at våre landstyrker kontinuerlig tilpasser taktikk og stridsteknikk for å forbli effektive på det fremtidige stridsfelt.

Den konseptuelle løsningen som presenteres i dette dokumentet er basert på scenarioanalyser og skal gi grunnlag for å møte dagens og morgendagens militære problem. Konseptet har siktepunkt 2040, forbi eksisterende langtidsplaner, men er retningsgivende allerede fra utgivelsen av. Dette gjelder spesielt for de utledede evner og prioriterte kapabiliteter som fremgår av siste kapittel.

Internt gir konseptet retning for kapabilitets- og strukturutvikling. Utad redegjør det for Hærens ambisjon og retning overfor øvrige deler av Forsvaret, totalforsvaret og allierte.

Hæren – klar til strid siden 1628

Lars Lervik | Sjef Hæren

Innholdsfortegnelse

1.0	Strategisk kontekst	04
2.0	Landtaktiske trender	06
3.0	Problemforståelse	08
4.0	Konseptuell løsning	09
5.0	Realisering av konseptuell løsning	12
6.0	Utvikling av hærens evner	14
7.0	Prioritert kapabilitetsutvikling	15

NB: Dette dokumentet er et sammendrag av «Morgendagens hær – Hærens utviklingskonsept» og er ment å gi en overordnet fremstilling av de viktigste vurderingene, prioriteringene og konklusjonene.

For utfyllende beskrivelser, faglige begrunnelser, referanser og kilder vises det til hoveddokumentet.

1 | STRATEGISK KONTEKST

Norges sikkerhetspolitiske omgivelser preges av økt stormaktsrivalisering, svekket europeisk sikkerhetsorden og et mer krevende trusselbilde i nord. Russland utgjør den mest direkte militære utfordringen for Norge og NATO, med Kola-halvøya og Nordflåten som strategiske tyngdepunkter.

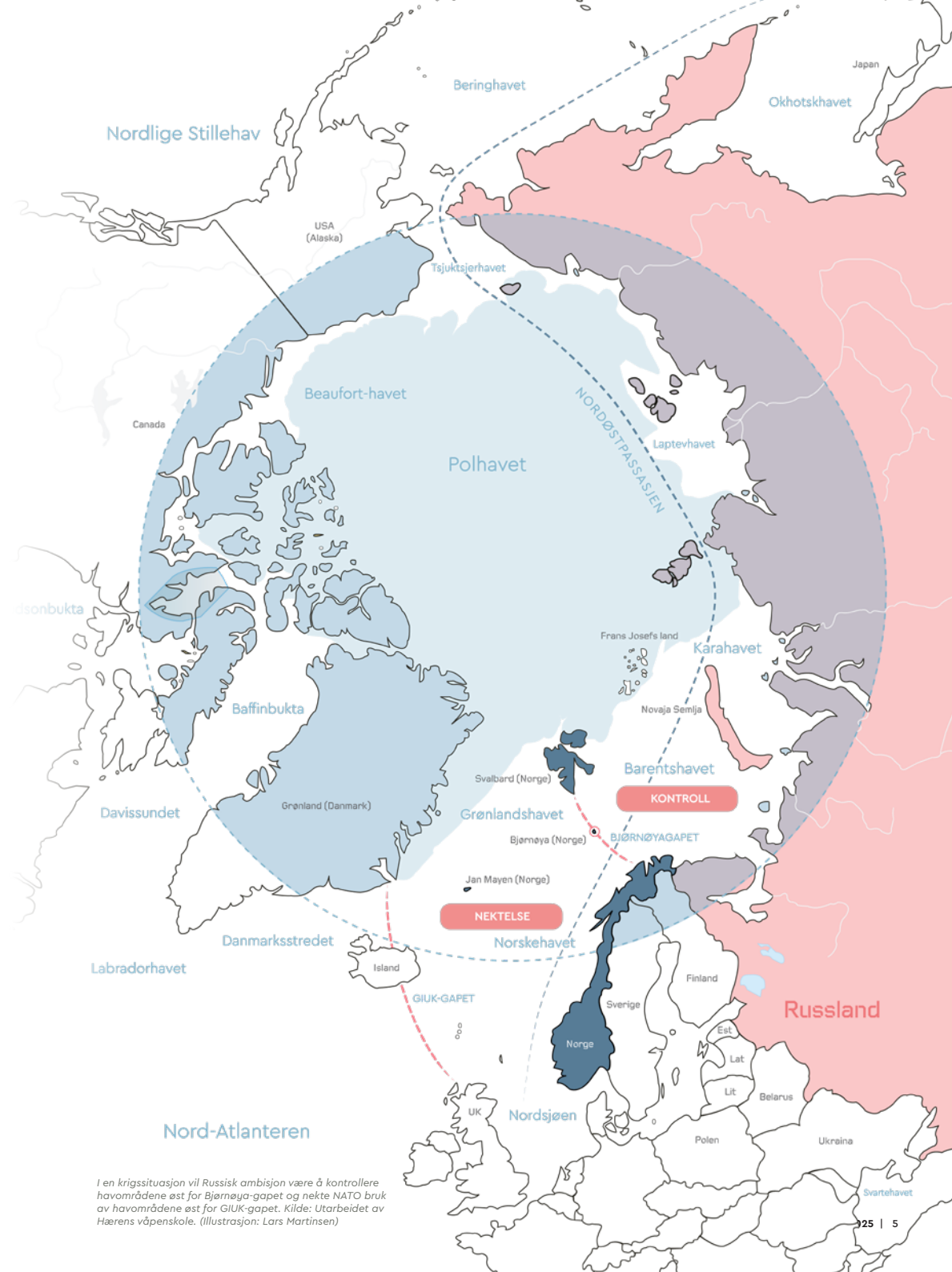
Kina utgjør ikke en direkte militær trussel mot Norge, men landets økende globale makt har medført en amerikansk dreining mot Stillehavet. En konflikt i denne regionen kan binde betydelige amerikanske styrker og redusere evnen til å forsterke Europa. Det innebærer at Norge og Hæren må være i stand til å operere selvstendig før alliert støtte er på plass.

NATO reetablerer evnen til avskrekking og forsvar i landdomenet gjennom tilførsel av nye kapabiliteter og styrket tilstedeværelse på grensen til Russland. Nye regionale forsvarsplaner, konsepter og forbedret evne til å forsterke og understøtte allierte styrker er under innføring. Regionplan Nordvest, som Norge er del av, knytter forsvaret av Nord-Atlanteren, Arktis og forbindelsen mellom Nord-Amerika og Europa tettere sammen.

Nordkalotten og Østersjøområdet utgjør et strategisk rom der russiske og allierte interesser møtes. Etter finsk og svensk NATO-medlemskap er Norden blitt ett sammenhengende operasjonsområde under felles kommando. Dette gir nye muligheter for koordinert forsvarsplanlegging, men innebærer også at Norge må ta større ansvar for Nordkalotten, da Sverige og Finland har sine militære tyngdepunkt lenger sør. Det stiller også krav til lokalkunnskap, mobilitet, interoperabilitet og evne til å beskytte kommunikasjonslinjer.

Norge har en sentral rolle i forsvaret av Finland og Sverige. Norsk territorium og norskekysten er avgjørende for mottak, transit og understøttelse av allierte styrker, og kan derfor bli attraktive mål for en motstander. Hæren må derfor kunne bidra til å sikre fjorder, havner, flyplasser, forsyningslinjer, allierte styrker og kritisk infrastruktur. Samtidig må evne til avskrekking og forsvar av landdomenet opprettholdes.

Den strategiske konteksten peker mot et operasjonelt problem der Norge må kunne håndtere et russisk forkjøpsangrep, beskytte nøkkelområder og opprettholde nasjonal handelfrihet. Samtidig må Norge sikre mottak av allierte forsterkninger og bidra til NATOs samlede forsvar i et nordisk og nordatlantisk operasjonsområde.

I en krigssituasjon vil Russisk ambisjon være å kontrollere havområdene øst for Bjørnøya-gapet og nekte NATO bruk av havområdene øst for GIUK-gapet. Kilde: Utarbeidet av Hærens våpenskole. (Illustrasjon: Lars Martinsen)

2 | LANDTAKTISKE TRENDER

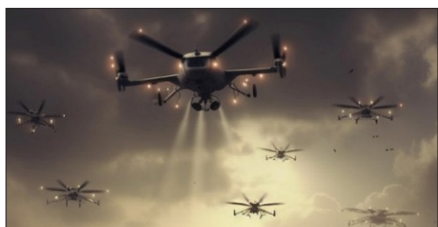
Det transparente stridsfeltet

Stridsfeltet er blitt stadig mer gjennomskiktig. Satellitter, droner og ulike typer sensorer oppdager aktivitet raskere. Kombinert med kunstig intelligens kan større datamengder behandles, og situasjonsforståelsen øker. For Hæren innebærer det å prioritere signaturkontroll, spredning, villedning og evne til å forstyrre motstanderens sensorer.

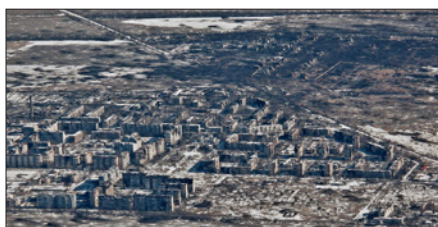
Et utvidet og dødeligere stridsfelt

Moderne våpen rekker lenger, treffer mer presist og kan ramme både avdelinger ved frontlinjen og logistikkpunkter i bakre områder. Utbredelsen av droner og langtrekkende presisjonsild gjør hele operasjonsområdet mer utsatt. Hæren må derfor kunne beskytte egne styrker, forsyninger og kritisk infrastruktur samtidig som droneteknologien utnyttes til å øke egen ildkraft.

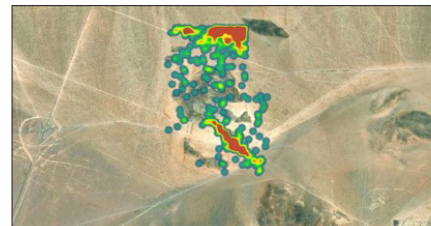
Automasjon og robotisering

Ubemannede systemer, kunstig intelligens og automatiserte løsninger endrer samspillet mellom mennesker og teknologi. Programvare øker i betydning relativt til materiell. Ubemannede systemer kan redusere risiko for soldater og gi økt kampkraft. Samtidig krever de robuste datanettverk og omfattende integrasjon og understøttelse.

Urbanisering av stridsfeltet

Det har over lengre tid vært en trend at konflikter i økende grad foregår i eller i tilknytning til byer og tettsteder. Urbane områder gir skjul, beskyttelse og tilgang til viktige ressurser, men er også krevende å operere i. Hæren må kunne bidra til å beskytte egen befolkning, sikre samfunnsfunksjoner og ha evne til å operere effektivt i bebygde områder.

Kampen om spektrumet

Kommunikasjon, navigasjon, sensorer og våpen er avhengige av et stadig tettere elektromagnetisk spektrum. Kampen om spektrumet utgjør slik sett en slagmark i seg selv. Hæren må kunne beskytte egne digitale og elektroniske systemer, opprettholde samband og samtidig hindre at motstanderen utnytter sine systemer fritt.

Kampen om informasjonsmiljøet

Krig handler også om tillit, forståelse og vilje. Desinformasjon, påvirkningsoperasjoner og falske narrativer kan redusere situasjonsforståelse, svekke beslutningsevne og påvirke støtten i befolkningen. Hæren må derfor kunne bidra til troverdig kommunikasjon, attribusjon og rask avklaring av hendelser i tett samspill med sivile myndigheter og allierte.

Innovasjon og utvikling

Teknologi, taktikk og mottiltak utvikler seg raskt i krig. Den som lærer raskest, tilpasser seg best og tar i bruk nye løsninger mest effektivt, får et fortrinn. Hæren må derfor ha kultur, prosesser og handlingsrom for hurtig læring, eksperimentering og innføring av ny teknologi.

Utholdenhet, forsyning og verdikjeder

Utholdenhet i form av evne til å opprettholde samfunnsfunksjoner og kampkraft viser seg avgjørende for utfall av langvarige konflikter. Tilstrekkelig personell og industriell kapasitet blir helt sentralt. Hæren må derfor i rammen av totalforsvaret og sammen med nære allierte etablere sikre verdikjeder og evne til å skalere opp produksjonskapasitet i krig.

3 | PROBLEMFORSTÅELSE

Morgendagens hær dimensjoneres mot et hypotetisk angrep mot Norge og NATO på 2030-tallet. Scenarioet legger til grunn at Russland har gjenoppbygget sin landmakt, at angrepet kommer med svært kort varselingstid, og at konflikten kan bli langvarig. Scenariets realisme påvirkes av denne tidshorisonten, men hensikten er at det skal virke dimensjonerende på kravene som stilles til Hæren. På den måten kan det utvikles konseptuelle løsninger som svar på utfordringene.

Et angrep i nord innebærer at Hæren må kunne operere i en nasjonal, nordisk og alliert ramme fra dag én. Hæren må kunne absorbere et førsteanslag, stanse fiendens bakkeoffensiv, slå dype angrep og gjenvinne territoriell integritet.

Dette med utgangspunkt i motstanderens fremgangsmåte som forventes å følge et mønster hvor særlig fire elementer går igjen.

1. Forming av operasjonsmiljøet

Påvirkningsoperasjoner, desinformasjon, politisk press og bruk av stedfortredere skjer kontinuerlig over og under terskelen for åpen konflikt. Målet er å svekke beslutningsevnen og legitimere senere militær maktbruk.

2. Førsteslag

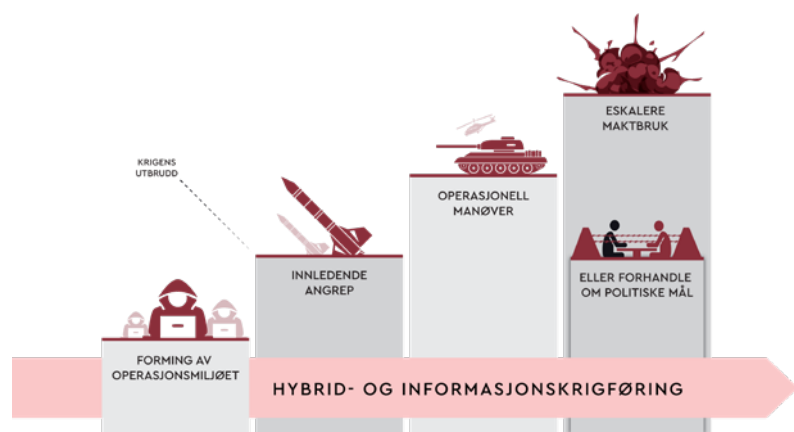
Cyberoperasjoner, elektroniske angrep og langtrekkende presisjonsild rettes mot kommando- og kontrollsystemer, kritisk infrastruktur og nøkkelmateriell for å lamme evnen til koordinert respons.

3. Operasjonell manøver

Militære styrker settes inn for å ta eller ødelegge nøkkelpunkter, politiske sentre og kritisk infrastruktur. Sjokkeffekt utnyttes for å bryte gjennom forsvaret og skape avgjørelse før effektive mottiltak kan iverksettes.

4. Konsolidering

Ved suksess konsolideres posisjonene og politiske mål tvinges igjennom. Mislykkes en rask avgjørelse, kan innsats og brutalitet økes gjennom å «eskalerte for å deeskalere»

4 | KONSEPTUELL LØSNING

Hærens egenskaper

På bakgrunn av problemformuleringen utkrystalliseres fem krav til morgendagens hær. Disse må forstås som egenskaper det er nødvendig å besitte for å kunne operere effektivt på det fremtidige stridsfelt.

Morgendagens hær skal være:

Robust

Designet for et transparent og dødeligere stridsfelt.

Integrert

Bidra i multidomeneoperasjoner med allierte.

Utholdende

Regenerere kampkraft og forsyning over tid.

Slagkraftig

Dødelig effekt mot fienden på det nære og dype stridsfelt samtidig.

Adaptiv

Lære, innovere og tilpasse seg raskere enn motstanderen.

Landtaktisk strid

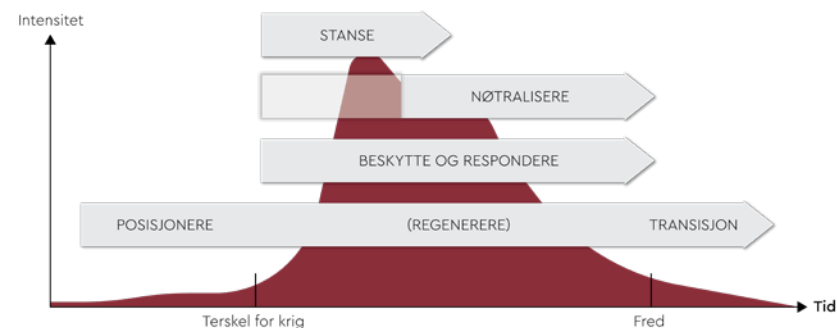
Hærens operasjonskonsept er utformet som respons på det dimensjonerende problemet: et overraskende angrep etterfulgt av langvarig, høyintensiv krigføring.

Konseptet baserer seg på å kombinere skreddersydde styrker med utfyllende og gjensidig forsterkende funksjoner - med høyteknologiske løsninger for overvåkning og effektpåføring. En lagdelt og sammenvevd kombinasjon av mennesket og teknologi.

Operasjonskonseptet er som følger:

- Posisjonere
- Beskytte & respondere
- Stanse
- Nøytralisere
- Transisjon

Operasjonskonseptet er ikke en prosedyre som skal følges trinn for trinn, men et konseptuelt rammeverk. Aktivitetene kan gli inn i hverandre, foregå samtidig, utebli eller vedvare gjennom hele operasjonen. En fremtidig konflikt kan kreve en helt annen tilnærming, men dersom Hæren er trent og utrustet for å løse det mest krevende problemet, er det et godt utgangspunkt for tilpasning.

Fellestaktisk strid

Hæren er sentral i multidomeneoperasjoner. Hæren skal ikke bare løse oppdrag på bakken, men bidra til fellesoperasjonen gjennom landkontroll, situasjonsforståelse, beskyttelse av kritisk infrastruktur og effekter inn i andre domener. Hærens taktiske rekkevidde øker gjennom tilførsel av langtreckende presisjonsild, luftvern, droner, sensorer, samband og systemer for elektronisk krigføring. Morgendagens hær kan dermed koordinere og levere effekter inn i andre domener.

Begrepene det nære luftrommet og kystnært område innføres for å beskrive grenseflatene mellom domenene. Hæren må beskytte egne styrker mot trusler i det nære luftrom, samtidig som den bidrar med effekter til støtte for luft-landstriden. I kystnært område kan Morgendagens hær bidra til å nekte en motstander tilgang til kysten og støtte mottaksoperasjoner med anti-overflate eller anti-luftkapabiliteter.

Romdomenet integreres i Morgendagen hær gjennom satellittbasert kommunikasjon, navigasjon, tidssynkronisering, overvåking og målfatning. Samtidig må Hæren kunne operere uavhengig av rombaserte tjenester. Videre må Hæren kunne beskytte egne nettverk, data og beslutningsprosesser i cyberdomenet, samtidig som aktiviteter i landdomenet må kunne synkroniseres med cybereffekter. Hæren må også kunne operere i informasjonsmiljøet og det elektromagnetiske spektrum for å beskytte egne prosesser og påvirke motstanderens sensorer, effektorer og beslutninger.

Totalforsvaret

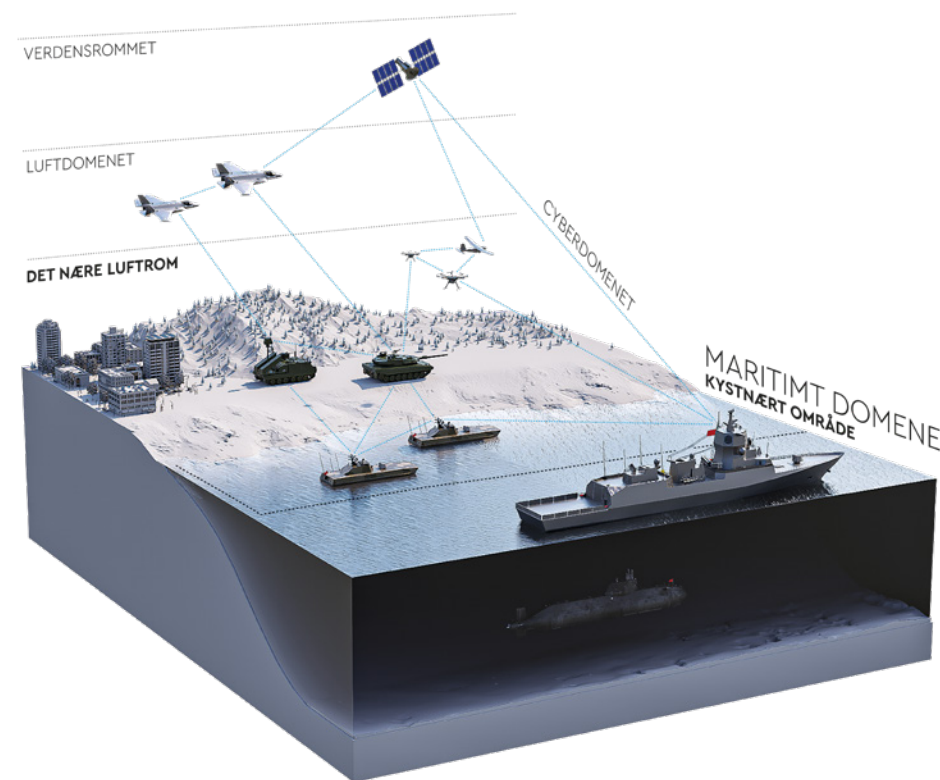
Totalforsvaret er en styrkemultiplikator for Hærens kampkraft og utholdenhet. Forsvaret har behov for et velfungerende samfunn også i krigstid, og Hæren er avhengig av sivile myndigheter, næringsliv og kritisk infrastruktur i fred, krise og krig.

Transportkapasitet, logistikk, ingeniørstøtte, vakthold, vedlikehold og produksjonskapasitet må kunne mobiliseres som forsterkninger. Dette krever forhåndsavklarte roller, avtaler, planverk, informasjonsdeling, samtøining og øving. Et robust totalforsvar gjør det mulig å opprettholde kampkraft over tid gjennom å reparere og erstatte personell og materiell, sikre forsyninger og støtte både nasjonale og allierte styrker.

Alliert og nordisk samvirke

Forsvaret av Norge må ses i en nordisk og alliert ramme. Norske, svenske, finske og nære allierte avdelinger må kunne operere som én samlet styrke. Det krever interoperabilitet, felles prosedyrer, compatible sambandssystemer, deling av data og evne til enhetlig kommando og kontroll.

Samvirket må utvikles gjennom felles utdanning, trening, øving, planlegging og personellutveksling. Samtidig gir materielllikhet og geografisk nærhet muligheter for mer samordnet logistikk, forsyning, vedlikehold og teknologiutvikling. Målet er å styrke evnen til kollektivt forsvar i hele det nordiske operasjonsområdet.

HÆREN I MULTIDOMENEOPERASJONER

5 | REALISERING AV KONSEPTUELL LØSNING

Læring, tilpassing og innovasjon på alle nivå

Morgendagens hær må lære og tilpasse seg raskere enn motstanderen. En innovativ kultur må utvikles i fredstid, skal den kunne omsettes til kampkraft i krigstid.

Militær erfaringslæring i fred, krise og krig må kobles tett med teknologisk innovasjon. Gode ideer og operative behov må fanges opp og testes ut. Det som virker skaleres og det som ikke virker forkastes. Det forutsetter tett samarbeid med forskningsmiljøer, akademisk, industri og næringsliv. Satt i system med industripartnerskap og egnede anskaffelsesløp sikres Hæren tilpasningsevne, tempo og utholdenhet i møte med et raskt skiftende fremtidig operasjonsmiljø.

Hurtig innovasjon setter Hæren i stand til å møte morgendagens stridsfelt med løsninger som utvikles i takt med trusselen.

Soldatene

Soldatene i Hæren består både av stadig tjenestegjørende og reservister.

De stadig tjenestegjørende bærer den daglige beredskapen, produserer styrkestrukturen, utvikler avdelingene og forvalter den militære profesjonens kjernekompetanse.

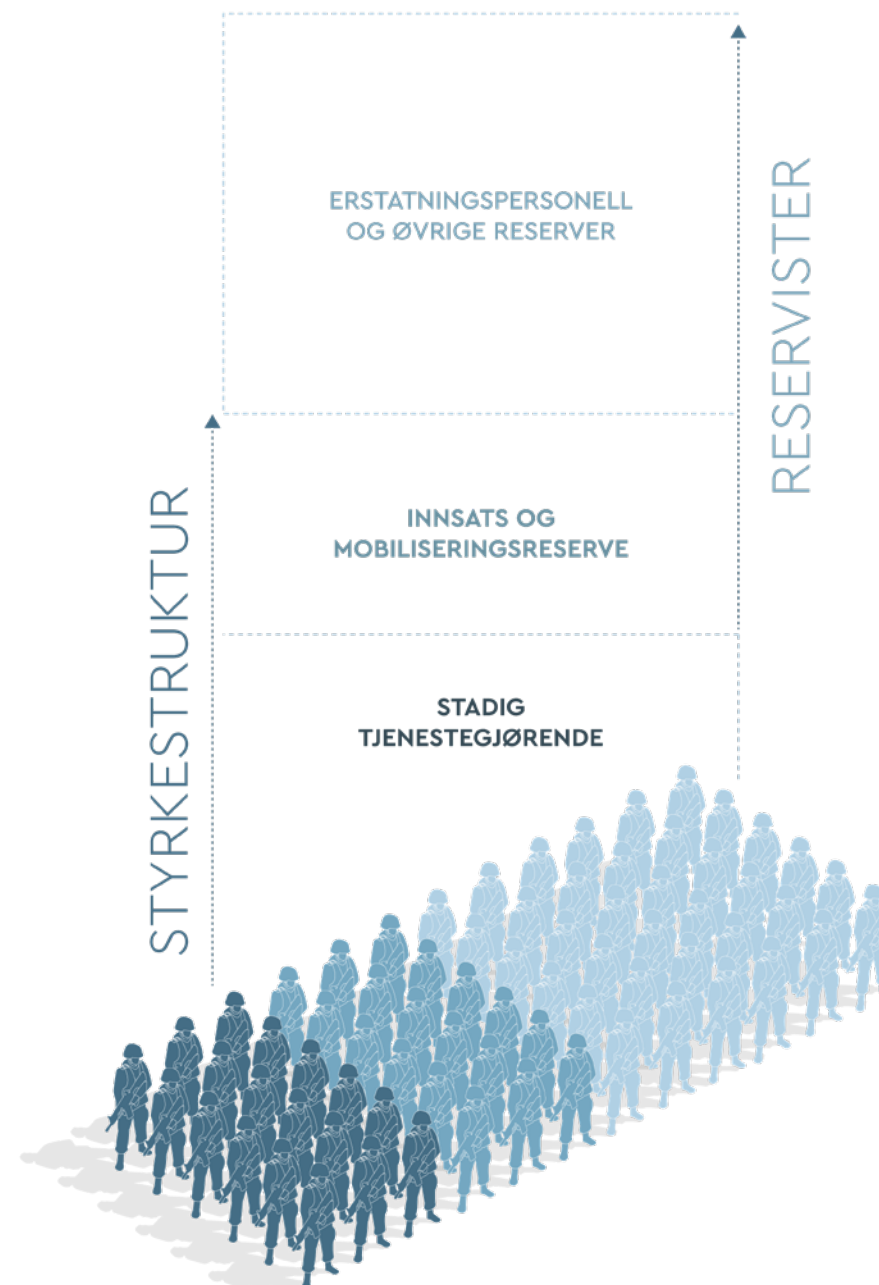
Reservister (mobiliseringstillegget) utgjør en sentral komponent i Hærens evne til beredskap, utholdenhet og fleksibilitet. Reservister er personell som til daglig har sitt primære virke utenfor Forsvaret, men som fortsatt har tjenesteplikt i Forsvaret gjennom verneplikten.

Morgendagens hær må bygge en struktur der reservistene ikke er et tillegg, men en integrert del av Hærens kampkraft.

MARKEDSSEGMENTERING FOR HURTIGERE ANSKAFFELSER

MILITÆR ERFARINGSLÆRING
"LESSONS IDENTIFIED"

6 | UTVIKLING AV HÆRENS EVNER

Selv om fremtiden ikke kan forutses med sikkerhet, gir den strategiske konteksten og de landtaktiske trendene et tilstrekkelig avgrenset grunnlag for å peke ut retningen for Hærens videre utvikling.

Av dette utledes behov for områder som Hæren må evne å håndtere. Disse overordnede evnene utgjør referansebildet for fremtidig kapabilitets-planlegging, strukturendringer og investeringsbeslutninger

De skal fungere som kravgrunnlag for prioriteringer og sikre at kapabilitets-utviklingen realiserer Morgendagens hær.

Gjennom realisering av Hærens evner vil Morgendagens hær bli en dødelig styrke med stor evne til å påføre en fiende substansielle tap. I det ligger evne til å projisere stor kampkraft relativt til Hærens størrelse.

Hærens evner:

- Situasjonsforståelse
- Robust kommando og kontroll
- Datasentrisk krigføring
- Taktisk samvirke
- Luft-landstrid
- Sjø-landstrid
- Romintegrasjon
- Cyberintegrasjon
- Elektromagnetiske aktiviteter
- Informasjonsaktiviteter
- Samvirke med totalforsvaret
- Alliert samvirke
- Innovasjon og læring
- Teknologi-integrering
- Subarktisk og komplekst operasjonsmiljø
- Beredskapsklar

7 | PRIORITERT KAPABILITETSUTVIKLING

For å realisere Morgendagens hær konsentreres kapabilitetsutviklingen om syv prioriterte områder:

Ildkraft

Økt rekkevidde, presisjon og volum for å styrke avskrekking og evne til å påføre en motstander tap.

Adaptiv beskyttelse og villedning

Bedre signaturkontroll, kamuflasje, spredning, fortifikasjon, luftvern og mottiltak mot droner.

Datadrevet Hær

Robuste taktiske datanettverk, bedre informasjons-delning og beslutningsstøtte i nær sanntid.

Manøver i det elektromagnetiske spektrum

Evne til å overvåke, beskytte, forstyrre og utnytte spektrumet som en del av striden.

Utholdenhet for langvarig konflikt

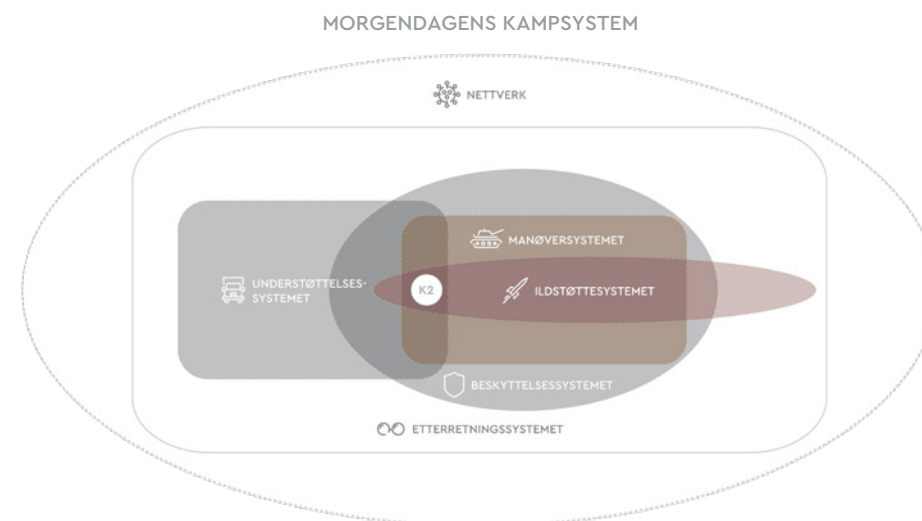
Styrket logistikk, reserver, reparasjonsevne, forsyningssikkerhet og evne til å regenerere kampkraft.

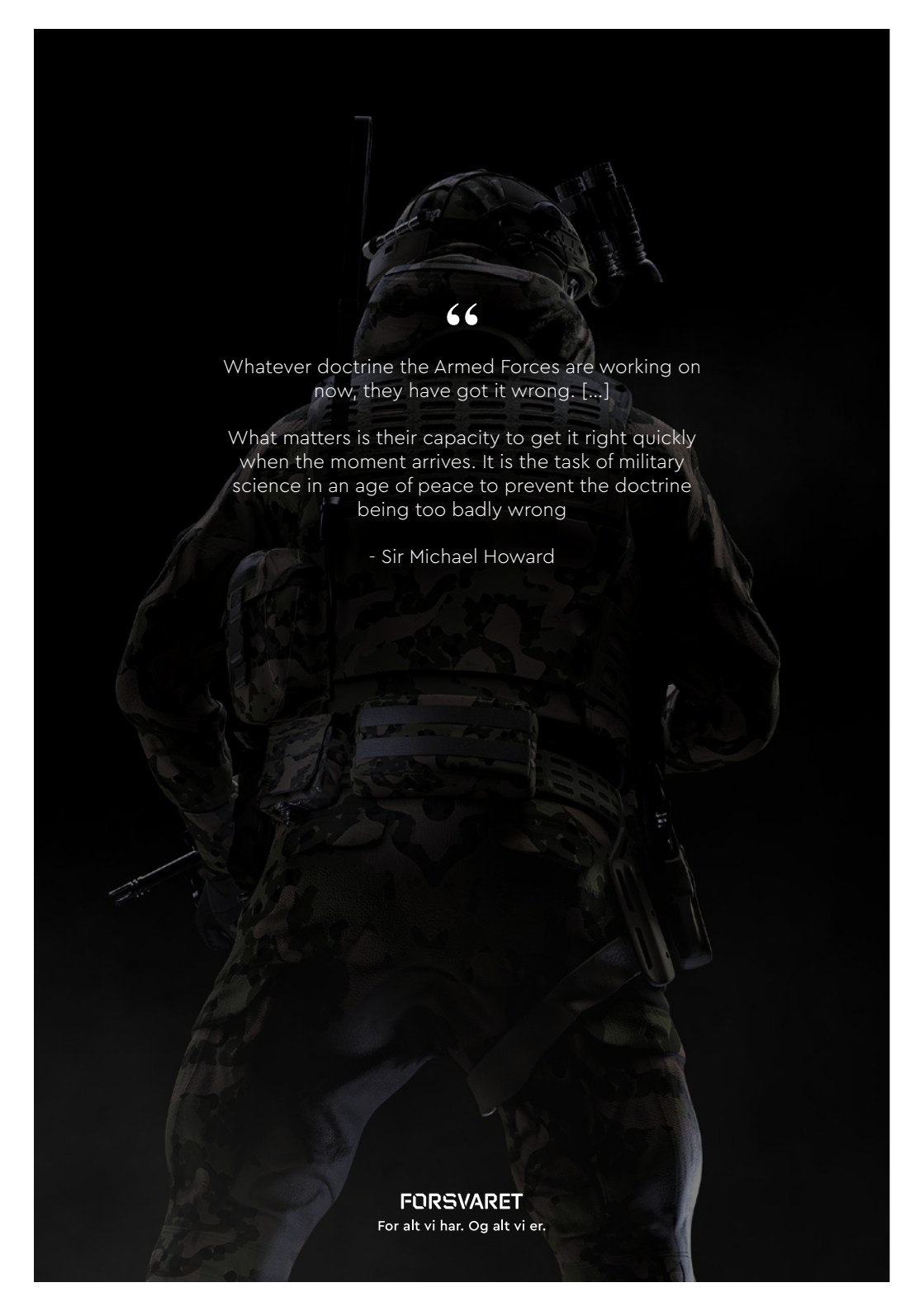
KI-assistert sensor-effektornettverk

Raskere kobling mellom sensor, effektor og beslutningstaker på tvers av domener.

Bemannet-ubemannet samvirke

Integrering av droner og ubemannede systemer for å øke rekkevidde, utholdenhet og kampkraft.

“

Whatever doctrine the Armed Forces are working on now, they have got it wrong. [...]

What matters is their capacity to get it right quickly when the moment arrives. It is the task of military science in an age of peace to prevent the doctrine being too badly wrong

- Sir Michael Howard

FORSVARET

For alt vi har. Og alt vi er.